

Beleidsplan

2015 - 2019

Landschapsbeheer
Groningen

Inhoudsopgave

Woord vooraf	4
1. Inleiding	5
2. Samenwerking	7
3. Burgerparticipatie	9
4. Sociale participatie en re-integratie	11
5. Netwerk	13
6. Organisatie	15
7. Communicatie	19
8. Financiën	21

In dit beleidsplan wordt verwezen naar onze Toekomstvisie en naar het Landschapsconvenant. Beide documenten zijn te vinden op onze website: www.landschapsbeheergroningen.nl.

December 2015

Woord vooraf

December 2013 presenteerde de Stichting Landschapsbeheer Groningen haar Toekomstvisie 2014 – 2021. Hierin geeft zij in een 10-stappenplan voor een toekomstbestendige organisatie aan wat er de komende jaren nodig is om het Groninger cultuurlandschap als zichtbare en beleefbare kwaliteit van de provincie in stand te houden, te ontwikkelen en te benutten en welke rol zij daarin voor zichzelf ziet. Sleutelbegrippen in de Toekomstvisie zijn gebiedsgerichte samenwerking en burgerparticipatie, samen met het efficiënt inzetten en effectief aanboren van financiële middelen om het beheer en waar nodig herstel van het landschap uit te voeren. De toekomstvisie is positief ontvangen door de provincie Groningen.

Dit beleidsplan geeft in hoofdlijnen aan hoe Landschapsbeheer tot en met 2019 aan de realisatie van de toekomstvisie gaat werken. Het cultuurlandschap van Groningen is tegenwoordig een dynamische omgeving die van een organisatie als Landschapsbeheer nieuwe manieren van werken en nieuwe competenties vraagt. Ons werkveld is in beweging. Taken, verantwoordelijkheden en werkwijzen worden opnieuw gedefinieerd. Van ons vraagt dat flexibiliteit en omgevingsbewustzijn.

Het nieuwe collegeprogramma Vol Vertrouwen (april 2015) geeft de richting van de provincie aan. Het programma maakt wat ons betreft de titel waar. In de plaats die het landschap hierin heeft gekregen, zien we onze inspanningen van de afgelopen jaren duidelijk terug. De waarde van het landschap wordt erkend en het landschapsconvenant 'Landschap goed voor elkaar' heeft een plek gekregen. Ook de nadruk die het nieuwe college van GS legt op samenwerking, geeft ons vertrouwen.

Landelijk komt er meer oog voor de waarde van groen vrijwilligerswerk en het belang van gebiedsgericht werken voor de groene leefomgeving. In het Natuurpact roept de Rijksoverheid groene organisaties op om op zoek te gaan naar synergie met andere maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld op het gebied van water, gezondheid en recreatie.

Ons beleid moet de komende jaren gericht zijn op het zien, inspelen en benutten van de kansen die voortkomen uit maatschappelijke en landschappelijke ontwikkelingen. Natuurlijk blijven het behoud en beheer van het landschap ons wezen bepalen. Maar we zullen creatief, innovatief en vooral proactief op zoek moeten naar nieuwe manieren van samenwerking en verbinding moeten zoeken met de omgeving.

Het is essentieel de waarde van het landschap blijvend onder de aandacht te brengen en combinaties van maatschappelijke doelen te zoeken om middelen efficiënt te benutten en in te zetten. De nieuwe Participatiewet biedt op dat vlak mogelijkheden en uitdagingen. En dat geldt ook voor de gemeentelijke herindeling en de behoefte aan investering in leefbaarheid en veiligheid in het aardbevingsgebied. En er liggen kansen in de vorming van nieuwe gebiedsgerichte samenwerkingsverbanden. Als deskundige en onafhankelijke organisatie zijn wij een natuurlijke partner in die ontwikkeling. We kunnen het ons noch voor onszelf noch voor het Groninger cultuurlandschap permitteren die potentie onbenut te laten.

1. Inleiding

Landschapsbeheer Groningen bestaat ruim 33 jaar. De organisatie is ontstaan vanuit de behoefte om het beheer van het cultuurlandschap te stimuleren, te ondersteunen en uit te voeren. Deze behoefte kwam voort uit een sterke achteruitgang van karakteristieke landschapselementen, verlies aan identiteit en verlies aan leefgebieden van planten en dieren in het cultuurlandschap.

Landschapsbeheer coördineert en geeft praktische ondersteuning aan bewoners(groepen) en het vrijwilligerswerk in het landschap. (Particuliere) terreineigenaren bieden we ondersteuning en geven we advies en hulp bij de uitvoering van beheerwerkzaamheden. Binnen de organisatie is ruimte voor medewerkers met een achterstand tot de reguliere arbeidsmarkt. In een mix van vakmensen, vrijwilligers en medewerkers in re-integratietrajecten realiseren we zo veel mogelijk werk in het landschap. Daarmee leveren wij een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van het Groninger cultuurlandschap.

Het werk van Landschapsbeheer is nog steeds actueel. Een mooi cultuurlandschap heeft blijvend beheer nodig. Veranderingen en ingrepen in het landschap blijven plaats vinden en ook maatschappelijke veranderingen spelen er een rol. Deze veranderingen hebben ook invloed op de wijze waarop Landschapsbeheer haar werkzaamheden uitvoert.

Het beleidsplan geeft aan hoe Landschapsbeheer Groningen in de periode 2015 – 2019 werkt aan behoud en versterking van het cultuurlandschap van Groningen en het verbinden van bewoners met hun landschap. We doen dat meest en vooral door het bestaande beleid en onze werkzaamheden in het landschap voort te zetten. De inhoud van ons werk verandert in wezen niet. Dat geldt wel voor de manier waarop we het werk doen en voor de wijze van samenwerken met overheden, maatschappelijke organisaties en instellingen die we meer dan voorheen zullen opzoeken. Door werkzaamheden en activiteiten onderling goed af te stemmen, kunnen we samen meer bereiken voor het landschap en zijn bewoners.

In december 2013 hebben wij onze Toekomstvisie 2014-2021 gepresenteerd. Daarin staan onze speerpunten voor de komende jaren benoemd. Tevens is aangegeven waar wij kansen en mogelijkheden zien om ons werk, binnen de verwachtingen van de veranderende samenleving, voort te zetten. Dit beleidsplan geeft een nadere uitwerking van de speerpunten uit de toekomstvisie. Dit zijn: samenwerking versterken, burgerparticipatie en vrijwilligerswerk, kennis en educatie en re-integratie en participatie. Per thema worden de doelen in de volgende hoofdstukken concreet gemaakt voor de komende vier jaar. Daarmee worden ook de prioriteiten voor die periode benoemd.

Aansluitend wordt aangegeven wat de ontwikkelingen en benoemde speerpunten voor onze interne organisatie en haar medewerkers betekent en hoe we onze plannen en ons werk willen financieren.

Landschapsbeheer Groningen is een maatschappelijke organisatie die werkt vanuit een missie en visie. Deze zijn:

Missie

Landschapsbeheer werkt aan een mooi en vitaal cultuurlandschap, in overleg en samenwerking met alle mogelijke organisaties en bewoners(groepen) in de provincie Groningen.

Visie

Landschapsbeheer Groningen is de onafhankelijke partij die de belangen van het landschap behartigt, meedenkt over en uitvoering geeft aan landschapsbeleid en het beheer, herstel en de ontwikkeling van het landschap stimuleert, faciliteert en mede uitvoert. Om dit te bereiken mobiliseren en stimuleren we zo veel mogelijk burgers, bewoners en (particuliere) eigenaren en werken we samen met overheden en organisaties in het landelijke gebied om het landschap samen, goed gecoördineerd en afgestemd, te beheren en ontwikkelen. In deze samenwerking hebben wij een spilfunctie. Als vaste waarde in het landschapsbeheer leveren wij een belangrijke bijdrage aan het borgen van de continuïteit van de zorg voor het landschap in Groningen.

Motto

Samen werken aan een mooi cultuurlandschap van Groningen.

Kerntaken

Aan de visie wordt gewerkt vanuit de volgende kerntaken:

- Initiëren en coördineren van samenwerking op provinciaal en gebiedsniveau op het gebied van landschap.
- Stimuleren van het maatschappelijk draagvlak voor de actieve zorg voor het landschap onder beleidsmakers, bestuurders, bewoners, vrijwilligers en terreineigenaren.
- Faciliteren, stimuleren en begeleiden van bewonersinitiatieven en vrijwilligerswerk in het landschap.
- Uitvoeren van beheer- en herstelwerkzaamheden in het cultuurlandschap van Groningen met een efficiënte mix van vakkrachten, gesubsidieerde krachten, vrijwilligers en bedrijven.
- Inbreng van kennis en praktijkervaring in de ontwikkeling en uitvoering van werkzaamheden bij gebiedsprocessen.
- Kennis over het landschap vergaren en uitdragen.

Doelstellingen

In de periode 2015 – 2019 werken we aan de realisatie van de volgende doelstellingen:

- Landschap staat op de politieke agenda's van de provinciale en gemeentelijke overheden en zij investeren in behoud en herstel van een mooi landschap.
- Gebiedsagenda's zijn in de zeven landschappen van Groningen opgesteld en vormen de leidraad voor de samenwerking in programma's en projecten. Landschapsbeheer is trekker in minimaal twee van de zeven gebieden en speelt een rol in de uitvoering in alle gebieden.
- De continuïteit in het beheer van het landschap is geborgd. In minimaal drie van de zeven landschappen is het beheer van het landschap geregeld via afspraken met een minimale looptijd van 10 jaar. Nieuwe (meerjarige) financieringsmogelijkheden voor het landschap worden hierbij benut.
- Beheer en herstel van het landschap wordt uitgevoerd via workpools. Landschapsbeheer speelt hierin een coördinerende en uitvoerende rol.
- Vrijwilligers en bewonersgroepen spelen een grotere rol in het landschap. De bijdrage van particuliere en burgerinitiatieven en inzet van vrijwilligers is in Groningen eind 2019 met minimaal 25% toegenomen.
- Provinciaal is Landschapsbeheer het aanspreekpunt in de belangenbehartiging voor het landschap.
- In de gebiedsprocessen en monitoringsprogramma's in de provincie wordt gebruik gemaakt van onze inhoudelijke kennis op het gebied van landschap, cultuurhistorie, aardkunde en ecologie, ervaring in projectontwikkeling en coördinatie en onze praktische uitvoerings- en veldkennis.

2. Samenwerking

Samenwerking in de gebieden staat de komende vier jaar centraal in het landschapsbeheer in de provincie Groningen. Het vormgeven en uitvoeren van deze manier van werken, is een proces waarin we samen met overheden en andere organisaties rollen, taken en verantwoordelijkheden moeten herverdelen om onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het landschap inhoud te geven. Het landschapsconvenant 'Landschap goed voor elkaar' is hiertoe een belangrijke aanzet. Nu moet de samenwerking worden ingevuld.

Uitwerking landschapsconvenant

In het landschapsconvenant, dat op 3 maart 2015 door 12 maatschappelijke organisaties, Waterschap Noorderzijlvest en de provincie Groningen is ondertekend, hebben alle betrokken partijen afspraken vastgelegd over de samenwerking voor behoud, herstel en ontwikkeling van het landschap. Wij spelen een trekkende en stimulerende rol in het provinciale kernteam dat de afspraken uit het landschapsconvenant verder uitwerkt en op de politieke agenda houdt. Zo zorgen we ervoor dat het convenant handen en voeten krijgt en geen papieren afspraak blijft. Wij volgen en stimuleren de uitwerking in de zeven gebieden, rapporteren hierover aan het PNLG en stemmen af met de overheden.

Gebiedsprocessen

Landschapsbeheer Groningen heeft aangegeven een trekkende en coördinerende rol te willen spelen in minimaal twee van de zeven gebieden. Als gebiedstrekker brengen we partijen bij elkaar, stellen we een gezamenlijke gebiedsagenda voor het landschap op en stemmen de uitvoerende taken onderling op elkaar af. Er wordt gezamenlijk gezocht naar financiering van de beheer- en herstellkosten. Hierin neemt de trekker het voortouw.

In alle zeven gebieden streven we ernaar een uitvoerende rol te spelen. Afhankelijk van het gebied zal deze door ons meer of minder intensief worden ingevuld. Zeker in de kleinschalige gebieden met veel houtige landschapselementen zullen we inzetten op een stevige coördinerende en/of uitvoerende rol. Dit zijn Gorecht, Westerwolde en Zuidelijk Westerkwartier.

Het streven is, in eerste instantie in deze drie gebieden, workpools in te zetten om de landschapsdoelen te realiseren. Binnen een workpool werken organisaties, bedrijven en vrijwilligers samen om hun arbeid en materieel op een efficiënte en effectieve manier in te zetten. De begeleiding en scholing van mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt, moet hierin een plek krijgen, evenals de (mens)kracht van burgerinitiatieven.

Wij streven ernaar dat alle partijen die bij de zorg voor het landschap betrokken zijn, die rol kunnen oppakken waarin hun individuele kwaliteiten en potenties het best tot hun recht komen. Dit betekent dat we samen met andere organisaties tot een goede verdeling van taken willen komen om zo samen meer te kunnen bereiken voor landschap en natuur als geheel. Dit houdt in dat wij soms bepaalde taken moeten loslaten.

Provinciale thema's

Het landschapsconvenant gaat behalve over beheer en herstel van het landschap in de gebieden ook over twee provinciebrede thema's waarin wij een rol willen spelen: kennis bijeenbrengen en toegankelijk maken en het faciliteren en ondersteunen van burgerinitiatieven en vrijwilligers. Deze thema's komen in de volgende hoofdstukken van dit beleidsplan terug.

Agrarisch natuurbeheer

De regeling voor beheer van natuur en landschap in het agrarisch cultuurlandschap (SNL) is van belang voor de instandhouding van karakteristieke landschapselementen. Vanaf 2016 wordt de uitvoering ondergebracht in drie agrarische collectieven, gevormd door samenwerkende agrarisch natuurverenigingen. De gebiedscollectieven vervullen een prominente rol in het agrarisch gebied omdat zij de middelen voor agrarische natuur- en landschapsbeheer in de provincie wegzetten. Dit betreft middelen voor bescherming van de weide- en akkervogels en voor een samenhangend beheer van de natte en droge dooradering in het landschap. Wij zoeken de samenwerking met de collectieven en willen hierin de volgende inbreng leveren:

- adviseren omtrent een effectieve inzet van de middelen op gebiedsniveau voor de natte en droge dooradering in overleg met overige gebiedspartijen (tbo's, gemeenten enz.);
- opleiden en begeleiden van de beheermonitoring voor de weidevogels;
- uitvoeren van beheermaatregelen voor de landschapselementen en coördineren van de werkzaamheden binnen de eerder genoemde workpools.

We brengen onze kennis en ervaring in het agrarisch natuurbeheer vooral in voor behoud en goed beheer van landschapselementen en herstel van landschapsstructuren. Maar de collectieven kunnen ook onze kennis op het gebied van de leefgebieden voor weidevogels en akkervogels benutten binnen hun werkzaamheden en taken (voorlichting, monitoren en advies). Als onafhankelijke partij in het gebied willen we optreden als bruggenbouwer om partijen bijeen te brengen en afstemming over beheer te stimuleren.

Provinciale samenwerking

Landschapsbeheer Groningen werkt nauw samen met Groninger Dorpen, Het Groninger Landschap en de Stichting Oude Groninger Kerken. Daar waar we bestaande samenwerkingsvormen willen intensiveren, kijken we eerst naar organisaties die, net als wij, geworteld zijn in de provincie en binding hebben met de bewoners. Het Groninger Landschap is zo'n natuurlijke partner. Onze organisaties vullen elkaar goed aan en samen kunnen we veel bereiken. We willen de wensen en mogelijkheden van een intensievere samenwerking de komende jaren (blijven) verkennen. Ook omdat onze landelijke koepelorganisaties inmiddels een nauwe samenwerking zijn aangegaan in de nieuwe stichting LandschappenNL.

Onze speerpunten

- Opzetten workpools in gebieden waar we als uitvoerder en/of coördinator een rol spelen.
- Behoud en versterken van de uitvoerende taken bij beheer en herstel van landschapselementen in een mix van professionals, arbeidsre-integranten en vrijwilligers. Deze inzet is onderdeel van de workpools in de zeven landschappen in Groningen (zie convenant landschap).
- Trekkende en coördinerende rol in de samenwerking in minimaal twee van deze landschappen.
- Pilot(s) opzetten voor een meerjarige beheerregeling van landschapselementen die zorg draagt voor duurzame instandhouding van het landschap.
- Het aanspreekpunt zijn in Groningen voor de samenwerking en belangenbehartiging op het gebied van landschap en de uitvoering van het landschapsconvenant.
- Samenwerking in het landschap met Groninger organisaties versterken/intensiveren.

3. Burgerparticipatie en vrijwilligers

De rijksoverheid verwacht meer dan voorheen dat de samenleving als geheel bijdraagt aan behoud van een soortenrijk landschap (Natuurpact 2013). Zij wil 'ruimte geven aan het zelforganiserend vermogen van de samenleving en de betrokkenheid van mensen bij hun directe leefomgeving'. Burgerparticipatie en vrijwilligerswerk zijn belangrijk voor het behoud en de versterking van de kwaliteit van het landschap. Deze rol wordt door de overheid nu ook erkend. Als groene vrijwilligersorganisatie zien wij een belangrijke rol voor ons weggelegd in het ondersteunen en faciliteren van burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk op het gebied van beheer en inrichting van de woonomgeving als onderdeel van het landschap.

Huidig beleid

Eind 2014 is het vrijwilligersbeleid binnen Landschapsbeheer Groningen vastgesteld. Hierin staat waar we ons in de komende jaren op richten en wat wij de vrijwilligers te bieden hebben. Wij onderscheiden ons in het 'groene' netwerk als de organisatie die het vrijwilligerswerk en burgerinitiatieven in het uitvoerende werk van landschapsbeheer ondersteunt, faciliteert en begeleidt. Wij richten ons op de zogenoemde 'doe-vrijwilligers'. De uitvoering betreft zowel daadwerkelijk beheer- en onderhoudswerk (knotten, maaien, planten enz.) als monitoren (controle wandelroutes, monitoren landschapselementen) en inbreng van kennis en educatie door vrijwilligers (NME en landschapsgidsen). Binnen Landschapsbeheer onderscheiden we de volgende vrijwilligers en groepen:

- vrijwilligers die regelmatig door de week binnen de organisatie meewerken;
- vrijwilligersbrigades, gebonden aan type werk;
- vrijwilligers op locatie, burgerinitiatieven gebonden aan bepaalde locaties;
- vrijwilligers die individueel of in groepsverband eenmalig of incidenteel deelnemen aan activiteit(en) bij autonome vrijwilligersgroepen of rechtstreeks bij Landschapsbeheer Groningen, zoals de Natuurwerkdag, NLdoet of werkdagen op basisscholen.

Uitnodigend aanbod en inspelen op vraag

Als spil in het groene vrijwilligerswerk willen we ons ook inzetten voor een efficiënte en effectieve werkwijze voor het (digitaal) samenbrengen van vraag en aanbod. Veel Groningers zijn bereid zich in te zetten voor hun leefomgeving, maar niet iedereen wil zich tegenwoordig nog vast verbinden aan een organisatie. Wij streven naar een goede samenwerking in de inzet van vrijwilligers door de groene organisaties. Ook streven we naar een breed aanbod van vrijwilligerswerk, zowel in het soort werk als in de duur en intensiteit, dat mensen uitnodigt en inspireert om in het groen aan de slag te gaan, zodat de potentie van

de vrijwillige inzet in het landschap optimaal wordt benut. We streven naar uitbreiding van het aantal 'doe-vrijwilligers' met 25% in de komende vier jaar door vraag en aanbod goed bijeen te brengen en de vrijwilligers goed te faciliteren binnen onze mogelijkheden.

Streekbeheer

Bewonersgroepen kunnen een actieve rol spelen in het beheer van hun landschap. Dit gaat verder dan de eigen achtertuin. Het landschap wordt door zijn bewoners mede gebruikt en is een collectief belang. Bewoners zijn zich hiervan meer en meer bewust en ze zijn ook bereid zich hiervoor actief in te zetten. Dit levert een belangrijke bijdrage aan de instandhouding van een mooi landschap en aan het draagvlak voor beheer in de streek. Het is daarom belangrijk burgers en vrijwilligers te betrekken bij de gebiedsplannen voor het landschap en hun rol en bijdrage hierin vast te leggen. Daarbij moet goed worden afgestemd wat burgers kunnen doen en hoe zich dat verhoudt tot de taken van overheden, tbo's en erfeigenaren. Landschapsbeheer wil deze processen stimuleren en ondersteunen waar nodig of gewenst.

Kennis en kunde

Om een goede bijdrage te kunnen leveren aan het beheer van het landschap, moeten vrijwilligers kennis van zaken hebben. Landschapsbeheer wil ook hierin vrijwilligers faciliteren, met praktijkgerichte cursussen, maar ook door onze eigen deskundigheid en ons netwerk in te zetten om kennis toegankelijk te maken (zie ook hoofdstuk 5).

Speerpunten

- Vraaggericht organiseren en ondersteunen van vrijwilligers en vrijwilligerswerk.
- Groei aantal groene vrijwilligers in Groningen met 25% in 2019.
- Stimuleren en organiseren streekbeheer waarin bewonersgroepen en burgerinitiatieven een actieve rol hebben.
- Versterken positie van dé groene organisatie voor 'doe-vrijwilligers' (communicatie/marketing).

4. Sociale participatie en re-integratie

Landschapsbeheer Groningen werkt al sinds haar oprichting via verschillende trajecten met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Wij bieden medewerkers werk in het beheer van het landschap en we zorgen voor begeleiding in het veld. Medewerkers leren veilig werken met machines en krijgen kennis van technieken uit het landschapsonderhoud. Onze leer-werktrajecten hebben als doel mensen te ontwikkelen tot vakkrachten met meer kans op de reguliere arbeidsmarkt.

Onze rol als werkgever van 'beschutte' werkplekken en begeleider naar de reguliere arbeidsmarkt wordt de komende jaren actueler dan voorheen. We willen die rol waar mogelijk dan ook blijven spelen en uitbreiden. We zien dat er veel werk in en voor het landschap niet wordt uitgevoerd, omdat er onvoldoende financiering voor is. Dit werk is wel van belang om het landschap aantrekkelijk te houden, zoals de instandhouding van cultuurhistorisch waardevolle terreinen. Om deze uitvoerende beheerwerkzaamheden toch mogelijk te maken, onderzoeken we hoe we de ontwikkeltrajecten van mensen hiermee kunnen samenbrengen. Hiervoor zoeken we actief samenwerking met onder meer gemeenten, werkbedrijven en terreinbeheerders.

We onderzoeken actief de mogelijkheden om binnen deze organisaties meer (tijdelijke) arbeidsplaatsen te realiseren voor jonge mensen met een arbeidshandicap. Hiervoor willen we starten met een pilot samen met Staatsbosbeheer en Terra Next, waarin we jonge mensen met een arbeidshandicap een jaar lang een leer-werkplek aanbieden in het beheer van een waardevol cultuurlandschap. Met deze pilot bieden we hen een tussenstap tussen school naar werk. Belangrijk is dat het aanbod goed aansluit op de vraag uit de groene arbeidsmarkt, zodat deelnemers een zo groot mogelijk perspectief krijgen op doorstroming.

Medewerkers die een werkleertraject hebben gevolgd, maar er niet in slagen door te stromen naar de reguliere arbeidsmarkt, proberen we een werkplek te bieden binnen de workpools die we in samenwerking met gebiedspartners willen opzetten. Zij kunnen vanuit deze pools werk doen dat blijft liggen omdat er voor de reguliere markt onvoldoende middelen voor zijn.

Speerpunten

- Inspelen op het veranderende beleid sinds de invoering van de nieuwe Participatiewet, door in samenwerking met gemeenten en werkbedrijven meer werkplekken en beschutte werkplekken te creëren en zo de mogelijkheden van re-integratie voor het beheer van het landschap beter te benutten.
- Versterken samenwerking met gemeenten en terreinbeheerders op gebied van inzetten gesubsidieerde arbeid in het landschapsbeheer.
- Opzetten van pilots met vervolg* voor een leer-werktraject dat jongeren met een arbeidshandicap scholing in het vak en werkervaring biedt en tevens een zinvolle bijdrage levert aan het beheer en onderhoud van het landschap.

5. Kennisnetwerk

Effectief landschapsbeheer is afhankelijk van de deskundigheid van professionals en vrijwilligers. Landschapsbeheer Groningen heeft veel 'groene' kennis, zowel vakinhoudelijk en veldkennis als kennis van procedures, regelingen en gebiedsprocessen.

Kennisdelen

Over het delen van kennis zijn in het landschapsconvenant afspraken gemaakt die we de komende jaren willen ondersteunen en meehelpen uitvoeren. Het beheer, onderhoud en de ontwikkeling van het cultuurlandschap in de gebieden kan alleen in samenwerking worden opgepakt en uitgevoerd als iedereen over voldoende kennis beschikt. Dat vraagt een goede ontsluiting van alle groene kennis die in de provincie aanwezig is en het uitbreiden van die kennis. Organisaties zullen dus bereid moeten zijn relevante kennis te delen met elkaar en met burgerinitiatieven en vrijwilligers.

Wij willen hiervoor aansluiten bij de kennisnetwerken in ontwikkeling bij de provincie en de Rijksuniversiteit Groningen. Wij vinden het belangrijk dat de kennis over het landschap openbaar toegankelijk wordt en makkelijk bereikbaar voor iedereen die zich bezighoudt met onderhoud, beheer en behoud van het landschap.

Dag van het landschap

We zijn de komende jaren mede-initiatiefnemer van een provinciale Dag van het landschap, bedoeld voor professionals en vrijwilligers(groepen) om kennis te verspreiden en uit te wisselen. Op de Dag van het landschap worden onder meer nieuwe inzichten en onderzoeksresultaten gepresenteerd en best practices gedeeld. Deelnemers kunnen kennis halen en brengen, maar het doel is ook om elkaar te inspireren.

Actuele kennis

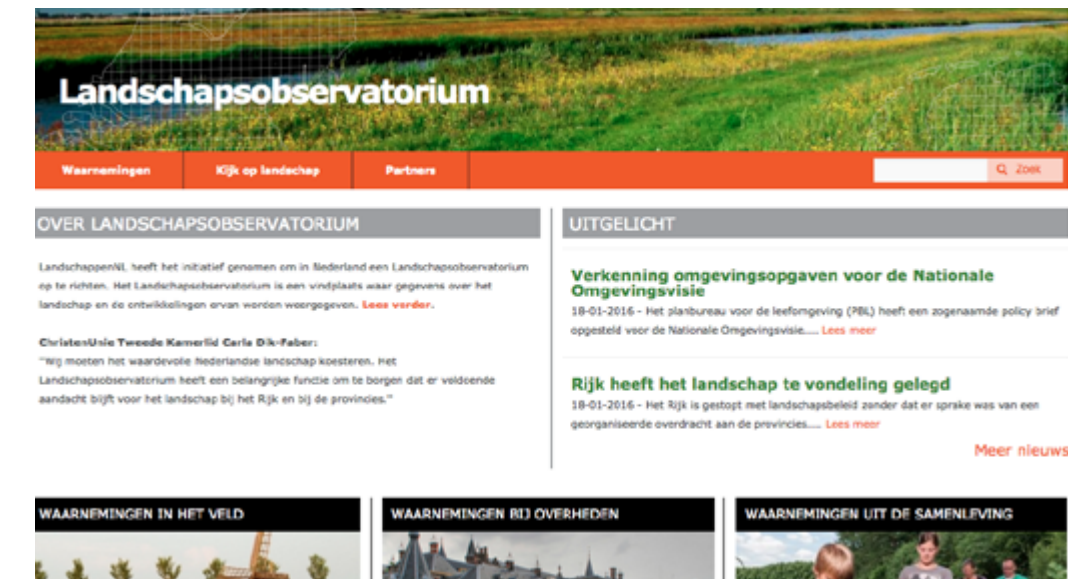
Daarnaast vinden we het belangrijk om de kennis die binnen onze organisatie aanwezig is op peil te houden. Dit geldt zowel voor de vakinhoudelijke kennis als voor de kennis van het groene netwerk. We hoeven niet alle kennis zelf in huis te hebben, maar we moeten wel weten wie in de provincie over welke kennis beschikt, zodat we in het netwerk niet alleen kennis kunnen inbrengen, maar indien nodig ook kunnen halen.

Onderwijs en educatie

Om onze eigen kennis te vergroten en om jongeren de mogelijkheid te bieden kennis op te doen, willen we meer gaan samenwerken met onderwijsinstellingen. Zo willen we een wisselwerking tussen kennis en praktijk tot stand brengen. Daarvoor kijken we zowel naar

wetenschappers van de Rijksuniversiteit en onderzoekers en studenten van het Van Hall, als naar TerraNext. We willen mogelijkheden creëren voor lerend werken, waarvan zowel studenten en leerlingen als het landschap de vruchten plukken.

Voor basisschoolleerlingen sluiten we aan bij de pilot van IVN om iedere leerling gedurende zijn basisschooltijd minimaal één natuur- of landschapservaring buiten te laten beleven. Wij bieden hiervoor bijvoorbeeld ons project 'Je school kan de boom in' aan.

Landschapsobservatorium

Binnen onze koepelorganisatie LandschappenNL werken we aan het Landschapsobservatorium Nederland; een platform dat gegevens over het landschap en de ontwikkelingen daarin verzamelt. Deze gegevens zet het observatorium om in toegankelijke informatie voor bewoners, deskundigen, beleidsmakers en politieke beslissers. Hiermee willen we het bewustzijn van de omgevingskwaliteit en het landschap bij bewoners, ondernemers en overheden bevorderen en hen helpen hiermee rekening te houden in hun beleid of plannen.

De grootste taak van het Landschapsobservatorium Nederland is het nauwkeurig en objectief beschrijven van de aanwezige landschappelijke waarden en het signaleren van veranderingen daarin. Hiervoor monitoren wij het landschap, onder meer met vrijwilligers. We stellen deze gegevens graag beschikbaar, bijvoorbeeld voor de Toestand van Natuur en Landschap van de provincie en de gebiedsplannen voor agrarisch natuurbeheer, omdat ze van grote waarde zijn voor het maken van de juiste keuzes in en voor het landschap, zowel in beleid als in uitvoering van beheer, onderhoud en ontwikkeling.

Speerpunten

- Specifieke kennis breder inzetten, delen en promoten. Naast onze reguliere communicatiemiddelen zetten we in op de jaarlijkse Dag van het landschap en het inhoud geven van het landelijke Landschapsobservatorium in de provincie Groningen.
- Monitoren en inventariseren van gegevens in het landschap, onder meer met inzet van vrijwilligers.
- Organiseren van praktijk cursussen.
- Deelnemen aan het jeugdeducatieprogramma in Groningen "Met je basisschool de natuur in".
- Goede samenwerking met kennisinstellingen en onderwijs verder ontwikkelen.

6. Organisatie

Landschapsbeheer Groningen is in haar 33 jarige bestaan geprofessionaliseerd. De organisatie telt nu 43 medewerkers. Daarnaast hebben vrijwilligers een plaats in de organisatie. In 2015 zijn in totaal 1596 vrijwilligers actief geweest voor Landschapsbeheer. Daarnaast zijn er met onze ondersteuning en/of begeleiding 55 vrijwilligers- en bewonersgroepen betrokken bij werkzaamheden in het landschap en hebben we contacten met en adviseren we ruim 15.000 particuliere terreineigenaren.

Om ons werk goed te kunnen blijven doen, moet de organisatie zijn afgestemd op de toekomst en op de taken en rollen die we in de voorgaande hoofdstukken als speerpunten hebben aangemerkt. Wat de organisatie betreft, vraagt dit aandacht voor zowel de omvang van de organisatie als voor de structuur en voor de competenties en kerntaken van de medewerkers.

Organisatiestructuur en omvang

In de laatste vier jaar is het aantal medewerkers gedaald van 55 in 2011 naar 43 in 2015 (38,2 fte). De organisatie bestaat uit drie afdelingen; buitendienst (+ werkplaats), projectbureau en ondersteunend bedrijfsbureau. Op jaarbasis wordt in 2015 ruim 47.500 uur productief werk in of voor het landschap en zijn bewoners gerealiseerd. Dit is verdeeld naar 31.000 uur in het uitvoerende en begeleidend werk van de buitendienst en 16.500 uur in werkzaamheden van het projectbureau, waaronder begeleiding, voorlichting, ontwikkeling, advies, monitoring en planuitwerking valt.

Met het aantreden van een nieuw college van GS in de provincie is meer duidelijkheid ontstaan over het landschapsbeleid. Landschap is in de periode 2015 – 2019 een speerpunt en betrokken partijen hebben afspraken gemaakt over de samenwerking. Dit betekent nog geen zekerheid, maar het biedt wel kansen om onze werkzaamheden voort te zetten en nieuwe taken op te pakken. Die kansen moeten we benutten. Daarvoor moet de organisatie goed zijn uitgerust.

Als gevolg van veranderingen in het landschapsbeleid en doorgevoerde bezuinigingen is het aantal medewerkers en werkzaamheden gedaald. Dit is opgevangen door natuurlijk verloop en het niet verlengen van tijdelijke contracten. De flexibele schil is hierdoor sterk afgenomen.

Voor de komende jaren verwachten we groei. Deze willen we vooral opvangen door tijdelijke medewerkers, detachering, al dan niet via collega-organisaties, en samenwerking met andere organisaties en bedrijven. De huidige basisorganisatie willen we bestendigen. De omvang van het werk geeft de omvang van de flexibele schil aan. Specialistisch werk, dat we zelf niet in huis hebben, zal worden ingehuurd.

Voor de organisatie en de drie afdelingen betekent dit:

- De huidige omvang is een basis die we nodig hebben om de organisatie voort te kunnen zetten (zonder doorvoering van grote ingrepen in de organisatie).
- De drie afdelingen blijven om taken goed te kunnen bezetten en ontwikkelen.
- Samenwerking betekent ook dat wij gebruik maken van de competenties van medewerkers van andere organisaties en zij van onze mensen.
- In de nieuwe projecten zoeken we de samenwerking met partijen in de voorbereiding en uitvoering.
- Uitbreiding van opdrachten en werkzaamheden wordt opgevangen in de flexibele schil.
- Vernieuwen en openstaan voor kansen en ontwikkelingen door vernieuwende concepten en projecten uit te werken en toe te passen.

Scholing, ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid

Om vernieuwingen in de organisatie door te voeren en ons te blijven ontwikkelen, is ontwikkeling en scholing van de medewerkers nodig. Zij moeten hun kennis van het werkveld up-to-date kunnen houden en hun vaardigheden en competenties blijven ontwikkelen. Ontwikkeling van de medewerkers betekent ontwikkeling van de organisatie, zodat nieuwe concepten en werkwijze kunnen worden opgepikt en gerealiseerd. Landschapsbeheer zet hierop in via haar scholingsbeleid.

Ontwikkeling van de medewerkers is ook bedoeld om medewerkers te stimuleren zich persoonlijk te ontwikkelen zodat zij ook in de toekomst inzetbaar blijven binnen de organisatie dan wel elders. Landschapsbeheer zet in op duurzame inzetbaarheid, waarvoor zij de verantwoordelijkheid bij de medewerker legt waar dit kan en bij de organisatie waar dit nodig is. Wij stimuleren medewerkers ook zelf af en toe stil te staan bij de vraag hoe en waar ze in de toekomst vitaal en gezond willen en kunnen werken.

De rol die Landschapsbeheer in de gebiedsprocessen wil spelen, stelt eisen aan de kennis en vaardigheden van medewerkers. Het personeelsbeleid is erop gericht de competenties van de medewerkers in lijn te brengen met de doelen van de organisatie. We hebben zowel inhoudelijk deskundigen nodig als mensen die processen kunnen (bege)leiden. Zo willen we ervoor zorgen dat we voldoende medewerkers hebben die de rol van gebiedscoördinator en/of gebiedstrekker op zich kunnen nemen, evenals de coördinerende rol en verdeling van werkzaamheden bij het uitvoerende werk via de workpools. Daarnaast worden vaardigheden als samenwerken en ondernemerszin organisatiebreed verder ontwikkeld.

Het beleid is er ook op gericht de kennis en specialisten die Landschapsbeheer nodig heeft om haar (nieuwe) rol in het Groninger cultuurlandschap waar te kunnen maken, voor de organisatie te behouden. Een consequentie van de (her)verdeling van taken in de gebieden moet daarnaast echter ook zijn dat we niet alle kennis meer in eigen huis hoeven te hebben. Organisaties moeten onderling gebruik kunnen maken van elkaars deskundigheid en competenties.

Efficiënt werken

Landschapsbeheer Groningen werkt graag samen met gemeenten en groen- en werkbédrijven om medewerkers in het uitvoerende werk uit te wisselen. Groenbedrijven kennen een piek in het werk in het voorjaar en de zomer. Landschapsbeheer voert de meeste opdrachten uit in het najaar en de winter. De samenwerking met groenbedrijven levert een win-winsituatie op. We kunnen beide het jaarrond werk bieden aan medewerkers en voor onze leer-werktrajecten levert het een breder pakket aan werkzaamheden en vaardigheden op. Dit is een van de doelen van het werken in workpools.

Het terugdringen van de overheadkosten is de komende jaren een belangrijk aandachtspunt. Het doel is om zo veel mogelijk middelen te besteden aan direct werk in de uitvoering en realisatie van projecten. Samen met de overheden willen we onderzoeken hoe de voorbereidingskosten en verantwoordingskosten omlaag gebracht kunnen worden. Afstemming van de diverse financieringsregelingen waar mogelijk en bij voorkeur afspraken maken over meerjarige projecten helpt daarbij. Dit maken we inzichtelijk en we zullen hierover in overleg gaan met de provincie.

Daarnaast houden we ook de interne werkstromen kritisch tegen het licht om verbeteringen door te voeren en de samenwerking tussen de afdelingen waar nodig efficiënter te laten verlopen.

Speerpunten

- Inzet op vasthouden van een stabiele basis uitgaande van de huidige omvang en structuur.
- Uitbreiding van het werk wordt opgevangen in de flexibele schil en/of inzet via detachering vanuit de samenwerking met betrokken partijen.
- Scholing op nieuwe en versterken competenties voor samenwerking en het aansturen/managen van grotere projecten en programma's.
- Inzet op duurzame inzetbaarheid van de medewerkers; kennis ontwikkelen en up-to-date houden en vitaliteit stimuleren.
- Efficiëntieslag maken door meer samenwerking met externe partijen, waar mogelijk de voorbereidings- en controlelasten omlaag te brengen in overleg met de provincie en in de interne werkstromen verbeteringen door te voeren.

7. Communicatie

De komende jaren willen we verder werken aan de versterking van onze profilering en nog beter uitdragen wat we doen en waar we voor staan. Als netwerkorganisatie in een sterk veranderd werkveld, moet Landschapsbeheer Groningen zichtbaar en herkenbaar zijn. De communicatie ondersteunt het beleid van de organisatie en draagt bij aan het behalen van de doelen.

Positionering

Landschapsbeheer Groningen wil de komende jaren een actieve rol spelen in gebiedsprocessen en gebiedssamenwerking. We willen ons daarom sterker positioneren als deskundige en betrokken gebiedspartner die actief en constructief wil mee denken over goede oplossingen voor beheer, herstel en ontwikkeling van het Groninger cultuurlandschap. We zijn de organisatie die maatwerk levert met de juiste inzet en middelen op de juiste plaats. We zoeken gemeenten en potentiële samenwerkingspartners in de gebieden de komende jaren actief op om onze positie in het groene werkveld te versterken.

Profilering

Landschapsbeheer Groningen profileert zich zowel via 'traditionele' communicatiemiddelen (persberichten, de website en de nieuwsbrief) als via social media als dé actieve en deskundige organisatie voor behoud van het Groninger cultuurlandschap. We willen dat iedereen die professioneel of als vrijwilliger betrokken is bij het landschap weet wie wij zijn, waar we voor staan en waarvoor ze bij ons terecht kunnen. Hiervoor zijn we ook jaarlijks als deelnemer of als (mede) organisator betrokken bij een aantal evenementen, waarop wij ons goed kunnen presenteren, zoals Gronings Groen, Dag van het landschap en Tocht om de Noord.

Middelen

De corporate communicatie draagt bij aan de profilering van de Landschapsbeheer Groningen. Centraal in de communicatie staat de website, waarop alle nieuws en informatie over de organisatie voor alle doelgroepen is samengebracht. Gebruiksvriendelijkheid en zoekma-

chine optimalisatie zijn belangrijke aandachtspunten voor de website. Met oog op de rol die Landschapsbeheer wil spelen in het uitvoerende vrijwilligerswerk, heeft de groene agenda een herkenbaarder en prominenter plaats op de website.

Facebook wordt vooral ingezet om bewoners te betrekken bij het Groninger cultuurlandschap en het werk van Landschapsbeheer Groningen en ze te stimuleren zelf actief te worden. Ook voor de nieuwsbrief is binding met de (actieve) achterban een belangrijk doel. Daarnaast dient deze om alle doelgroepen te laten zien waar Landschapsbeheer Groningen aan werkt. Een digitale nieuwsbrief wordt ingezet om met name beleidsmedewerkers, bestuurders en professionals te informeren over actuele ontwikkelingen bij Landschapsbeheer. Tot slot wordt ook het jaarverslag benut als visitekaartje voor de organisatie.

Projectcommunicatie

Met onze projecten zijn we zichtbaar in het (werk)veld. Gerichte projectcommunicatie zorgt ervoor dat de organisatie als geheel hiervan meer profiteert. In alle projectplannen wordt daarom standaard een communicatieparagraaf opgenomen waarin de momenten en de mogelijkheden voor communicatie over het project per doelgroep worden benoemd. De projectcommunicatie draagt bij aan draagvlak voor het werk van Landschapsbeheer en laat (potentiële) opdrachtgevers en samenwerkingspartners zien wat Landschapsbeheer Groningen bereikt met haar projecten. Daarnaast zorgt de projectcommunicatie ervoor dat Landschapsbeheer Groningen haar kennis en ervaringen deelt met collega's en andere professionals.

Borging

Eén persoon is binnen Landschapsbeheer verantwoordelijk voor de marketingcommunicatie en het (marketing)communicatiebeleid. Deze communicatiemedewerker heeft beslissingsbevoegdheden en coördineert en bewaakt de voortgang, de planning en het budget. Communicatie moet terugkomen op de agenda's van de reguliere overleggen. Budgettering en plannen van de activiteiten wordt versterkt ingezet zowel volgens een jaarplan als volgens de projectplannen.

Speerpunten

- Actievere inzet van de communicatiemiddelen om zichtbaarheid en profilering van Landschapsbeheer te vergroten (meer inzet met als doel meer volgers, meer lezers, meer bereik).
- Versterking positionering bij gemeenten en (potentiële) gebiedspartners.
- Versterking profilering als actieve en deskundige adviseur en intermediair van het landschapsbeheer.
- Actievere en planmatige inzet van de communicatie in projecten.
- Eén communicatiemedewerker binnen Landschapsbeheer die verantwoordelijk is voor de marketingcommunicatie, beleid en uitvoering.

8. Financiën

De financiering van de organisatie voor de komende jaren kan worden onverdeeld in twee groepen:

- a. Structurele en jaarlijks terugkerende financiering
- b. Projectfinanciering en/of gebiedsfinanciering

Structurele en jaarlijks terugkerende financiering

De structurele financiering betreft vaste financiering voor basistaken en de jaarlijks terugkerende opdrachten. Hieronder valt de provinciale basissubsidie € 360.000,-, de Nationale Postcode middelen € 187.500,- t/m 2016 toegekend en recent opnieuw verlengd met vijf jaar), loonkostensubsidie (€ 145.000,-) en opdrachten van derden zoals van de bomenwacht, routebureau en particuliere opdrachten. De omvang is gemiddeld op jaarbasis ± € 1,2 miljoen en betreft 45% van de interne begroting van de kosten. Voor de meeste afspraken geldt dat deze op jaarbasis verlengd worden dan wel geacquireerd dienen te worden. Streven is deze inzet in deze omvang minimaal te handhaven. We zullen daarin ook blijven zoeken naar nieuwe financieringsmogelijkheden.

Projectfinanciering en/of gebiedsfinanciering

De projectfinanciering betreft projecten/programma's waarop ingeschreven wordt en waar overheden aan meefinancieren. Veelal is daarbij eveneens een bijdrage van derden nodig om tot sluitende begrotingen te komen. Het betreft de financiering uit: PLG en POP gelden, Waddenfonds, Regiopark, Dialoogtafelmiddelen, Interreg enz. De meeste projecten zijn meerjarige projecten, die doorlopen over de jaren heen. De totale omvang is in 2016 begroot op ± € 1.45 miljoen voor dekking van de interne kosten. De huidige genoemde omvang is een minimale basis waar we naar streven (55% van onze interne begroting). We houden rekening met een uitbreiding vanwege meer samenwerkingsprojecten waarbij Landschapsbeheer optreedt als penvoerder.

Daarnaast zijn binnen deze projecten directe kosten verbonden. Landschapsbeheer is toegerust op het beheer van grote projecten en kan de financiële en verantwoordings taken op zich nemen en mogelijk uitbreiden. Dit is geen doel op zich. Wij kunnen zelf ook partner zijn in samenwerkingsprojecten.

Speerpunten

- Continueren en uitbreiden van jaarlijks terugkerende werkzaamheden door meerjarige afspraken
- Projectfinanciering minimaal bestendigen
- Van projectfinanciering naar financiering van gebiedsprogramma's.